

ADDITIONES.

(a) *Unquid fideicommissarius succedat in feudo.*] Num ¶ & quando feudum in fideicommissum veniat, præter Clarum nostrum, & per eum relatos, copiose explicat Michael Grassus lib. 1. *recept. sentent. §. fideicommissum, quest. 50.* Hartman. Vultejus lib. 1. *de feud. cap. 9. num. 118.* Rosenthal. in *tract. juris feud. cap. 7. conclus. 11.* aliique plurimi, ab his memorati. HARR.

QUÆSTIO LXXXVI.

SUMMARIÆ

EX CLARO.

1 *Institutus in re certa an succedat in feudo.*

Ex Additionibus.

1 *An, & quatenus vasallus de feudo testari queat, remissive.*

QUÆRO: vasallus habens plures filios, instituit unum ex eis in re (a) certa, nunquid iste filius institutus in re certa succedet æqualiter cum aliis universaliter hæredibus institutis? Resp. quod sic. Ita allegatur tenuisse Bartol. in l. *jurisjurandi*, §. *si liberi*, nu. 6. ff. *de oper. libert.* qui tamen loquitur in emphyteusi, & dicit Curt. jun. *de feud. in 2. parte primæ partis tertie partis principalis, quest. 5.* quod ita decidit communiter Doct. Dicit etiam Didac. lib. 2. *resolut. c. 18. num. 5.* quod in hoc Doctores communiter consentiunt. Hæc questio iudicio meo pendet ab illa, an vasallus (b) possit de feudo testari, de qua dixi supra *quest. 40.*

ADDITIONES.

(a) *Ne certa.*] Hic occurrunt quædam plures quæstiones. Prima est, an taliter institutus habeat beneficium, l. *si. C. de edit. div. Ader. toll.* Secunda an nullo dato hæredes testatoris universales, si testator expresse prohibuit, ne ipsi institutio trahatur ad alia bona, taliter institutus succedat etiam in omnibus aliis? Tertia est, an ipse etiam habeat actiones hæreditarias activæ, & passivæ? Quarta est, An possit propria auctoritate apprehendere relictum sibi factum? Quinta, An habeat jus accrescendi universale instituto repudiante? de quibus omnibus vide seriatim in *mea collect. commun. opin. in verb. instituit.* GIACH.

(b) *An vasallus possit de feudo testari.*] De ¶ hac quæstione dictum est supra ad *quest. 40.* & eam, post alios, explicatius persequitur D. Bocer. in *tractat. de jure succedendi in feudo, cap. 1. q. 1.* & aliorum subsequ. HARR.

QUÆSTIO LXXXVII.

SUMMARIÆ

EX CLARO.

1 *Finio feudo an proximiores istius vasalli sint investendi.*

Ex Additionibus.

1 *Nunquid dominus feudum ad se revertitur, si iterum illud infeudare velit, consanguineis potius prioribus vasalli, quam extraneis concedere debeat.*

1 *Quæro: fuit concessum feudum Titio usque in quartam generationem. Modo finita est quar-*

ta generatio Titii, nunquid (a) poterunt filii, vel proximiores agnati vasalli, ultimo loco defuncti, petere sibi confirmari feudum? Respond. quod sic, & si non fiat confirmatio, sit eis injuria, & ideo possunt appellare ad superiorem, ut cogat, quod confirmatio fiat. Et hæc est famosa doctrina Bart. in l. 1. §. *permittitur, ff. de aqua quodid. & offit.* & est communis opin. ut dicit Kum. *conf. 12. nu. 18.* & seq. lib. 1. Curt. jun. *de feud. in 2. parte principalis, in 1. parte qu. 15.* Sed hoc nunquam vidi in feudis servari in præctica, & forte durum esset obtinere, licet in emphyteusi aliquando viderim iudicari secundum illam doct. Bartoli. Vide quæ dixi supra *hoc eod. lib. §. emphyteusis.* (b) q. 43.

ADDITIONES.

(a) *Unquid poterunt filii, vel proximiores agnati vasalli, &c.*] Licet ¶ frequentioribus Doctorum calculis recepta sit opinio, quod dominus feudum ad se revertitur, si in alium rursus conferre id velit, consanguineis potius prioribus vasalli, intra annum re integra petentibus illud, quam extraneis, concedere debeat, Joan. Baptista à Villalob. in *communibus opinionibus, in verb. vasallo mortuo, &c.* Ludovicus Roman. *cent. 1. 22.* & ibi Horat. Mandos. in *verb. communis opinio.* Joan. Richard. *conf. 13. num. 13. tom. 2.* Dec. *conf. 72. num. 13.* Tiraq. *de retrad. proxim. in præfat. num. 40.* Vigel. in *method. juris feud. c. 5. quest. 7. ver. 4. pagin. 418.* Minynger. *cent. 5. observ. 16. & cent. 6. observat. 79.* Wurmbler. *sub tit. de feud. observ. 7. Vult. lib. 1. de feud. c. 11. num. ult. pag. 831.* Schroter. *lib. 1. disput. feud. disp. ult. th. ultim. illa tamen feudorum placitis minus consentanea videtur, tit. 24. ver. si autem dominus, lib. 1. F. tit. 56. in fine, & tit. 55. §. callidus, ibi, & ad dominum libere revertatur, lib. 2. F. Andr. Gall. lib. 2. observ. 148. num. 3. ver. sed verior opin. &c. D. Bocer. *class. 5. disput. 20. th. 164. ad litteram B. edit. 2.* Hucque referenda sunt, quæ annotavimus supra in §. *emphyteusis* q. 43. HARR.*

(b) *Quæst. 43.*] Vide ibidem, quæ dixi in *Addit. GIACH.*

QUÆSTIO LXXXVIII.

SUMMARIÆ

EX CLARO.

- 1** *Finio feudo cui remanere debeant melioramenta. Et an sit in electione domini, pati, quod ædificium tollatur, vel solvere ejus æstimationem.*
- 2** *Et an eo casu æstimandus sit valor ædificii, vel ipsa materia tantum.*
- 3** *Et an incrementum contingens in re feudali sit vasalli, vel domini.*
- 4** *Et quid de servitutibus quas vasallus pretio acquisivit ad beneficium rei feudalis.*
- 5** *Et an habens castrum in feudo sine jurisdictione, si acquirat jurisdictionem, accrescat feudo.*

Ex Additionibus.

- 1** *Feudo sine culpa vasalli finito, meliorationes pertinent ad hæredes allodialles.*
- 2** *Meliorationes, feudo culpa vasalli amisso, pertinent ad dominum, vel agnatum.*
- 3** *Incrementum in re feudali contingens ad quem spectet, remissive.*

PONE, finita est investitura feudalis, vel per cursum temporis, vel per generationem finitam, vel aliter, absque tamen dolo, vel culpa ipsius vasalli; Quæro, cui remanere (a) debeant melioramenta facta super ipsa re feudali? Respond. si ipsa melioramenta sunt facta industria ipsius vasalli, puta, quia domum

ADDITIONES.

(a) *Cui remanere debeant melioramenta.*] Feudo ¶ absque culpa vasalli finito, meliorationes in feudo factæ ad hæredes allodialles transeunt: adeo, ut rem feudalem tandem retinere possint, quoad meliorationes receperint. Et tunc in electione est domini, vel agnati, ad quem feudum defertur, utrum meliorationes solvere velit, an vero pati, ut illa auferantur. At si feudo ob culpam, vel delictum vasalli ad dominum, vel agnatos devolvatur: tunc vasallus sicut feudo, ita etiam meliorationibus cadit, *cap. 1. §. si vasallus, in fin. lex, tit. 28. lib. 2. F. Vivius in thesaur. commun. opin. verb. melioramenta.* Burlat. *conf. 43. nu. 19.* & *conf. 26. num. 36.* & *conf. 26. numer. 34. vol. 1.* Vultejus *lib. 1. de feud. c. 11. num. 113.* & Schrader. in *tractat. feud. parti. part. 9. principal. sect. 2. numer. 16. cum seqq.* D. Bocer. *class. 5. disput. 20. th. 157. & 160. late Rosenthal. in tractat. juris feud. c. 10. conclus. 43. numer. 2. & seqq.* HARR.

(b) *Spectat.*] Adde commune, & etiam per Foll. in *decis. Perus. 24.* & vide in *collect. mea commun. opin. in verb. melioramenta, num. 7. GIACH.*

(c) *In electione domini.*] In meliorantibus voluntariis, idem commune Foll. *decis. 34.* & vide in *collect. mea commun. opin. 8.* & adde per Guid. Pap. *decis. 196. Dec. in cons. 58. & per eund. Guid. decis. 438.* qui distinguunt casus, vide eos. GIACH.

(d) *Æstimari.*] Et quod meliorationem æstimatio fieri debeat secundum tempus restitutionis, non autem secundum illud tempus, in quo facta fuit: commune dixi, & vide in *collect. mea commun. opin. sub nu. 5. GIACH.*

(e) *An incrementum contingens in re feudali sit ipsius feudatarii.*] Incrementum ¶ in re feudali contingens non ad ipsum vasallum, an vero ad dominum fundi pertinet, post Clarum nostrum, & alios plures, exquisitè declarat Rosenthal. *th. 10. cons. 44. & Bocer. in tract. de jure & commodo senioris, &c. lib. 3. c. 3.* Et repeti poterunt hic ea, quæ consignavimus supra in §. *emphyteusis, ad q. 41. HARR.*

QUÆSTIO LXXXIX.

SUMMARIÆ

EX CLARO.

1 *Quæ actio competat in feudo.*

Ex Additionibus.

1 *Quæ actiones feudi nomine competant, remissive.*

QUÆRO, quæ actio (a) competat pro feudo? Respond. quod pro feudo datur conditio ex lege, vel ex consuetudine: & ad hoc allegatur Bart. in l. 1. num. 11. *C. de jure emphyt.* qui tamen loquitur in emphyteusi. Et ita communiter teneri attestatur Jason. in l. *jurisgentium, §. quinto, num. 17. ff. de pact.* Tu dic, quod si vasallus fuit inductus in actualem possessionem feudi, competit ei utilis rei vindicatio, nedum contra extraneum, sed etiam contra ipsum dominum directum: si vero illi tantum facta est promissio de investiendo, tunc si est vallata stipulatione, competit actio ex stipulato: si autem non est vallata stipulatione, competit conditio ex moribus. Et ita est communis opin. ut ait Curt. jun. *de feud. in 1. parte principalis, q. 10.*

ADDITIONES.

(a) *Quæ actio competat pro feudo.*] De ¶ actionibus ob feudum competentibus, post Clarum nostrum, accurate dissertant Joannes Borchart. in *Commentar.*

2 Sed † & nullitatis iudex idem hic erit, qui iure civili, nempe vel is, qui sententiam tulit, vel iudex appellationis, docente Henrico à Rosenthal. in *trac. juris feud. c. 12. comel. 20. num. 15. HAAR.*

(b) *Jus commune.* Probatur. Nam ubi in materia feudali occurrit casus non decisis in constitutionibus feudorum, debemus stare dispositioni juris communis, §. *strenuus*, qui est *text. not. de feud. cognit.* Item alia ratione, quia id, quod non mutatur stare minime prohibetur, ut habetur in *l. sancimus, C. de testam. C. in l. precipimus in fin. C. de appellat. & est gloss. in l. si quis, C. de Episcop. aud. cum similibus,*

de quibus per Olaf. *decis. 31. num. 4.* Facit tertio istud. Nam ubi aliquid haud est determinatum lege, ad officium jus dicentis est recurrendum, *l. 1. ff. de iure deliber. & cum similib. & iudex regulari debet, & esse conformis iuri communi: non autem nec durius, nec clementior lege, §. oportet in Authent. de iudicib. Et iudicis officium est in admittendo; vel rejiciendo appellationem coram se factam, & interpositam, habetur per Brunal. in *vult. de provocat. & appellat. nu. 10.* Igitur servandum est jus commune appellationum. GIACH.*

Finis Practicæ Civilis.

INDEX RERUM NOTABILIUM LOCUPLETISSIMUS

In Practicam Civilem

JULII CLARI ALEXANDRINI

JURISCONS. CLARISS.

A

Ex Claro.

ABSENTI facta donatio an valeat, §. *Donat. q. 12. num. 1.*
Et quid si interveniat nuntius, vel epistola, *ibid.*
Et quid si donatarius adipiscatur possessionem rei donatæ, *ibid. nu. 3.*
Et quid si donatio facta sit Ecclesie, *ibid. n. 6.*
Et quid si Notarius pro absente stipuletur, q. 13. ubi etiam, an possit ante acceptationem ipsius absentis revocari, *nu. 1. & seqq.*

Ex Additionibus.

ABSENS damnatus per sententiam ex forma statuti, quod absens pro confesso habeatur, quatenus testari possit, §. *Test. q. 21. nu. 9.*
ACCEPTILATIO, cum pupillo sine auctoritate tutoris facta, valet, §. *Emphyt. q. 6. nu. 6.*
ACCIDENTIA non mutant propriam rei formam, *lib. 3. §. Testam. q. 18. n. 17.*
ACTUS alienus nullus testamento immisceri debet, §. *Test. q. 75. nu. 2. & cur prohibeantur, ibid.*
ACTUS sub conditione factus, ea non existente, effectum non habet, §. *Emph. q. 27. nu. 3.*
ACTIO omnis ex delicto descendens est personalis, §. *Donatio, q. 1. nu. 20.*
ACTIO, ex pignoris contractu descendens, pignoratitia dicitur, §. *Emph. q. 47. nu. 3.*
ACTIO eequid ingrati, que donatori ad rem revocandam competit, civilis sit, an vero realis, §. *Don. q. 21. n. 18.*

Ex Claro.

ACTIO pro feudo quæ competat, §. *Feud. q. 89. n. 1.*
ACTIO quæ competat pro emphyt. §. *Emph. q. 47. nu. 1.*
ADVOCATUS filiusiam. an possit testari de salariis per eum lucratis, §. *Test. q. 18. nu. 7.*
AGNATUS habens partem feudi, si acquirat aliam partem, an teneatur pro illa petere novam investituram, §. *Feud. q. 40. nu. 13.*
AGNATUS proximior an possit revocare alienationem feudi factam per vasallum, & usque ad quod tempus, *ib. q. 42. nu. 10.*
Et quid si alienatio facta sit in extraneum, *ibi. n. 9.*
Et an admittatur ad huiusmodi revocationem, etiam si sint heredes alienantis, *ibi. nu. 14.*
Et quid si agnatus proximior consenserit alienationi, an talis consensus ejus filiis præjudicet, *ibi. nu. 12.*
Et an præjudicet agnatis mediæ gradus, *ibi. nu. 13.*
Et quid si filius alienantis, & proximior agnatus concurrant, ad huiusmodi revocationem qui præferatur, *ibi. n. 8.*
AGNATI proximiores aperto feudo an præferantur domino, *ead. §. q. 66. nu. 1.*
AGNATI transversales an succedant in feudo, *ead. §. q. 79. n. 1.*
Et an in feudo novo, *ibi. nu. 2.*
Et an usque ad septimum gradum tantum, vel etiam ultra, *ibi. nu. 3.*
Et quid in feudo concessio clerico, pro se, & hæredibus, *nu. 4.*
AGNATUS vel filius an possint repudiare hæreditatem, & retinere feudum, *ead. §. q. 76. n. 1.*
Et quid in feudo non hæreditario, *ibi. n. 3.*
AGNATI proximiores finito feudo an possint petere se de

ipso feudo investiri, *ead. §. q. 42. nu. 1.*
AGNATI vel filii emphyteutæ an possint finita emphyteuti petere, ut eis restituatur, §. *emphyteutis, q. 43. n. 1.*
Et quid in transversalibus, *ibid. n. 2.*
Et quid in emphyteuti Ecclesiastica, *n. 3.*
Et quid si fuerit alius de ea investitus, *ibi. vers. Sed pone.*
Et an hoc duret post annum, *ibid. vers. Quinimo.*
Et quid si dominus directi velit pro se retinere, *ibid. vers. Sed quid si Ecclesia.*
ALIENATIO rerum hæredis, an possit per testatorem prohiberi, §. *Test. q. 71. n. 2.*
Alienatio legitima an possit per testatorem prohiberi, *ead. §. q. 73. nu. 1.*
Alienatio rei emphyteuticæ prohibita est domino irrequiritæ, §. *emphyt. q. 13. nu. 1.*
Alienatio rei emphyteuticæ in potentiorum prohibita est, *ead. §. q. 22. nu. 1.*

Ex Additionibus.

ALIENATUM quid proprie dicatur, *lib. 4. §. Feud. q. 31. nu. 5.*
Alienatio ubi permessa est, ibi & hæredis institutio permessa censetur, *ibi. q. 40. n. 4.*
Alienatione prohibita, id etiam prohibendum videtur, ex quo sequi alienatio potest, *ibi. q. 35. n. 14.*
Alienatione prohibita, non censetur prohibita alienatio necessaria, §. *Emph. q. 15. nu. 6.*
ALIMENTA debentur illi, qui aliquo casu dominus est futurus, *lib. 4. §. Feud. q. 23. nu. 5.*
Alimentis renunciari non potest, *lib. 4. §. Don. q. 19. nu. 7.*

Ex Claro.

ANNUS ad petendam investituram quando incipiat currere vasallo, §. *Feudum q. 49. nu. 3.*
Et an curat impuberi, *ibi. nu. 4.*
Et quid in femina, *ibid.*
Et an minor restituatur adversus lapsum hujus anni, *ibi. nu. 5.*
Et an hoc tempus currat vasallo non possidenti feudum, *vide infr. verb. Vasallus.*
Et an possit mora purgari, *ibi. & seq. nu. 9.*
APPELLATIO in causa feudi ad quem devolvatur, §. *Feud. q. 90. nu. 11.*
Appellationum tempora quomodo currant in causis feudibus, *eo. §. q. 91. nu. 1.*

Ex Additionibus.

APPELLATIO à sententia lata, quatenus tendat ad rescindendam sententiam, *lib. 3. §. Test. q. 43. nu. 2.*

Ex Claro.

ARBORES fructiferas incidere non licet emphyteutæ, §. *emph. q. 26. nu. 2.*
ARGUMENTUM de feudo ad emphyteuticam an valeat, §. *Feud. q. 3. vers. Et hæc quidem.*
Argumentum de feudo ad emphyteuticam, an valeat, & contra, §. *emph. q. 50. nu. 1.*
AUMENTUM contingens in re emphyt. ad quem pertinet, *ead. §. q. 41. nu. 1.*

Ex Additionibus.

AUMENTUM omne indistinctè ad emphyteutam pertinet, *lib. 4. §. Emph. q. 41. nu. 1.*
AUCTORES, qui concludunt, testamentum quoad originem & inventionem, juris gentium; quoad formam vero, juris civilis esse, *ead. lib. & §. q. 2. n. 2.*

Auc-